

Din tjänstepension PFA

Hej!

Den här broschyren vänder sig till dig som har haft anställning i kommun, landsting eller kommunalt företag och som slutat din anställning före 2006. Den vänder sig även till dig som fortfarande är anställd, men som har beviljad partiell sjuk- eller aktivitetsersättning före 2006. Den ger dig en översiktlig information om din tjänstepension PFA. PFA är ett avtal som har förhandlats fram av fackförbunden och arbetsgivarna.

Din pension består av olika delar

Allmän pension

Din allmänna pension kommer från staten. Varje år får du information om din allmänna pension från Pensionsmyndigheten. Den allmänna pensionen består av inkomstpension och premiepension. Det finns även en garantipension som säkerställer en viss lägsta nivå på den allmänna pensionen.

Tjänstepension

Tjänstepensionen är ett komplement till din allmänna pension och en viktig del av din ekonomiska trygghet i framtiden. Tjänstepensionen betalas av din arbetsgivare och kallas PFA. PFA är ett avtal som har gällt för anställda i kommun, region, kommunalförbund, kommunförbund eller vissa kommunala företag under åren 1998-2005. Avtalet gäller för anställningar som avslutats, eller för de som har beviljats sjuk- eller aktivitetsersättning, då avtalet gällde.

Hur stor blir tjänstepensionen?

Tjänstepensionens storlek beror på flera faktorer:

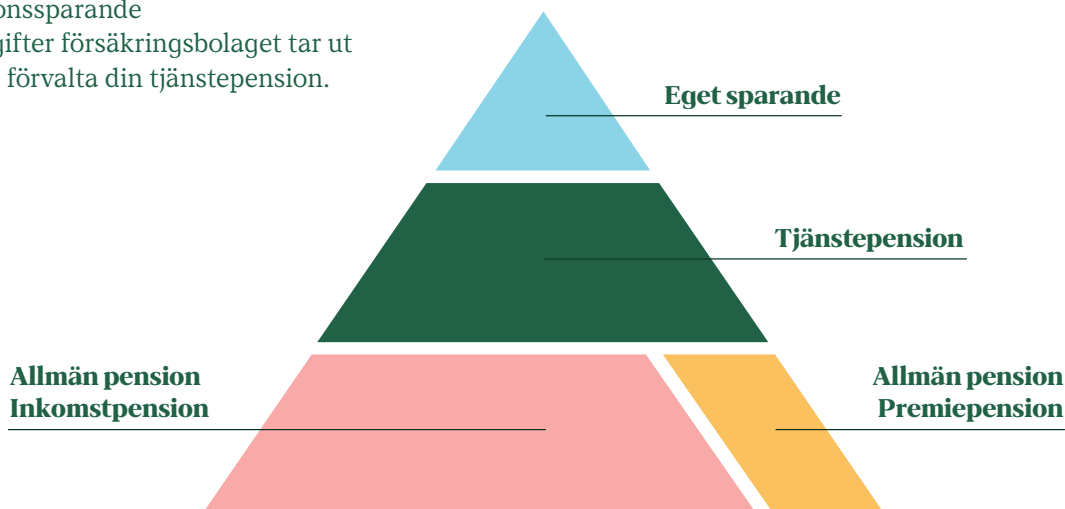
- hur länge du har arbetat och i vilken omfattning
- dina inkomster under arbetslivet
- den avkastning som du har fått på ditt pensionssparande
- de avgifter försäkringsbolaget tar ut för att förvalta din tjänstepension.

Du kan vara ledig av följande orsaker utan att pensionen påverkas negativt.

- Sjukdom, olycksfall eller arbetsskada.
- Ledighet för vård av barn enligt föräldraledighetslagen.
- Ledighet utan lön på grund av fackligt förtroendeuppdrag.

Här får du besked

- I ditt årsbesked för din tjänstepension finns uppgifter om hur stort ditt pensionskapital var vid årsskiftet och hur värdeutvecklingen har varit.
- Du kan se uppgift om din tjänstepension hos KPA Pension om du loggar in på Mina sidor på kpa.se. Där visas bland annat din pensionsprognos som innehåller antaganden om hur stor din framtida tjänstepension kan vara den dag du går i pension. Du kan också hitta information om hela din pension om du loggar in på minpension.se.
- Din arbetsgivare kan också svara på frågor om din tjänstepension.

Din tjänstepension

KPA Pension är det bolag som arbetsgivarna och facket har gett förtroende att ta hand om din tjänstepension, om du inte gjort något annat val. Den dag du slutar arbeta och går i pension får du tjänstepension i form av ålderspension.

Ålderspensionen kan bestå av flera delar:

- Avgiftsbestämd (premiebestämd) ålderspension
- Kompletterande ålderspension
- Intjänad pension 1997-12-31

Avgiftsbestämd ålderspension

Varje år från det att du fyllt 21 år, dock tidigast från 1998, har din arbetsgivare betalat en viss procentsats av din pensionsgrundande lön till din avgiftsbestämda ålderspension. Procentsatsen har varierat från 3,4 till 4,5 procent beroende på inom vilket avtalsområde du varit anställd.

Du har möjlighet att själv bestämma hur din avgiftsbestämda ålderspension ska förvaltas.

Du väljer:

- Vilket försäkringsbolag som ska förvalta dina pensionspengar.
- Om du vill spara i en traditionell pensionsförsäkring eller i en fondförsäkring.
- Om du vill ha återbetalningsskydd, vilket är en trygghet för din familj.

Gör du inget val placeras pengarna i en traditionell pensionsförsäkring med återbetalningsskydd hos KPA Pension.

Några arbetsgivare har inte avsatt hela avgiften till avgiftsbestämd ålderspension. Då ingår också en pensionsbehållning i din ålderspension.

Traditionell pensionsförsäkring

En traditionell pensionsförsäkring är en trygg sparform som ger dig ett garanterat pensionsbelopp. Du har dessutom möjlighet till högre pension i form av återbäring, om placeringarna utvecklas väl. Det är försäkringsbolaget som sköter placeringarna i en blandning av aktier, räntebärande papper och fastigheter i syfte att få ett jämnt och säkert sparande.

Fondförsäkring

En fondförsäkring innehåller inget garanterat pensionsbelopp eftersom du själv väljer en eller flera fonder för ditt sparande. Det finns olika fonder med olika placeringsinriktning. En del fonder har relativt liten risk medan andra fonder har stor risk.

Återbetalningsskydd

Ett återbetalningsskydd innebär att ditt pensionskapital betalas ut till din familj om du dör. Du betalar ingen avgift för återbetalningsskyddet, men din egen pension blir något lägre.

Så här gör du ditt val

Du gör ditt val hos Pensionsvalet som förmedlar dina pensionspengar till det försäkringsbolag som du har valt. Hur valet går till kan du läsa på pv.se.

Så betalas pensionen ut

Pensionen kan tidigast betalas ut från 60 års ålder. När du vill att din pension ska börja betalas ut ansöker du om den hos ditt försäkringsbolag. Om du vid 70 års ålder inte har börjat ta ut din pension kommer den att börja betalas ut automatiskt om du och ditt försäkringsbolag inte har kommit överens om annat.

Kompletterande ålderspension – till dig med högre lön

Du som har lön över 7,5 inkomstbasbelopp kan få kompletterande ålderspension som tjänas in tidigast från 28 år. Den kompletterande ålderspensionen baseras på:

- Din pensionsgrundande lön
- Hur lång tid du har arbetat efter 1997

För att få full kompletterande ålderspension måste du ha arbetat i 30 år.

Så betalas pensionen ut

Den kompletterande ålderspensionen betalas ut livsvarigt när du går i pension, tidigast från 61 år och senast från 67 år.

Om du väljer att ta ut din pension före 65 år minskas pensionen. Tar du ut pensionen efter 65 år, blir den högre.

Intjänad pensionsrätt 1997-12-31

Om du var anställd i kommun eller landsting före 1998 och hade fyllt 28 år, har du tjänat in pension enligt äldre pensionsbestämmelser. Den pensionen ingår i din totala tjänstepension. Intjänad pensionsrätt 1997-12-31 baseras på:

- Ett genomsnitt av din pensionsgrundande lön under ett antal år före 1997.
- Den tid du har arbetat fram till 1997-12-31.

Så betalas pensionen ut

Intjänad pensionsrätt 1997-12-31 betalas ut livsvarigt, tidigast från 61 år och senast från 67 år.

Tar du ut din pensionsrätt före 65 år, minskas pensionen. Tar du ut pensionen efter 65 år, blir den högre. Intjänad pensionsrätt 1997-12-31 kan också tas ut temporärt före 65 år.

Efterlevandepension

Om du dör kan dina efterlevande ha rätt till efterlevandepension som betalas ut av din arbetsgivare. Det här skyddet har du så länge du är anställd, inte som pensionär.

Efterlevandepension till vuxen

Efterlevandepension kan betalas ut till.

- Make/maka
- Registrerad partner
- Sambo i vissa fall, se nedan

Med sambo menas två ogifta personer som bor ihop och som har, har haft eller väntar gemensamt barn, eller som tidigare har varit gifta med varandra.

För att efterlevandepension ska utbetalas krävs att ni:

- Bott ihop i minst fem år, eller
- Att den efterlevande bor ihop med barn som inte fyllt 12 år.

Barnet ska ha varit under er gemensamma vårdnad eller under vårdnad av en av er.

Så betalas pensionen ut

Efterlevandepension betalas ut under fem år men upphör tidigare om den efterlevande gifter om sig eller blir sambo enligt definitionen ovan. Storleken på efterlevandepensionen är för de flesta cirka 15 procent av den avlidnes lön.

Barnpension

Om du har barn kan barnet få barnpension fram till och med månaden innan barnet fyller 18 år. Om barnet studerar kan det ha rätt till pension till och med juni det år barnet fyller 20 år.

Din pension hos oss

Varje år betalar din arbetsgivare in pengar till din avgiftsbestämda ålderspension. Det är din tjänstepension.

KPA Pension förvaltar tjänstepensionen åt drygt 1 miljon kunder. Kärnan i vår förvaltning är:

- Garanterad trygghet
- Låga avgifter
- Etiska placeringar
- Långsiktigt bra avkastning

Placera din tjänstepension etiskt

KPA Pension placerar inte dina pensionspengar till vilket pris som helst. Sedan 1997 arbetar vi enbart med etiska placeringar. Dessutom till låga avgifter, vilket ger dig mer i pension.

Vilken sparform passar dig bäst?

Traditionell pensionsförsäkring

Om du tycker att trygghet är viktigast, är traditionell pensionsförsäkring en bra sparform som ger dig ett garanterat pensionsbelopp. Du har också möjlighet att få mer pengar i form av återbäring. Pensionssparandet förvaltas av KPA Pension och placeras i första hand i räntebärande papper men även i aktier.

Fondförsäkringen SmartPension

En fondförsäkring innebär en viss risk men också möjlighet till högre avkastning.

Vår fondförsäkring KPA SmartPension ger dig möjlighet till högre avkastning när du är ung och tryggar dina pensionspengar närmare pensionen.

Du kan lugnt låta oss sköta dina placeringar. Före 50 års ålder placeras dina pengar i vår aktiefond. Därefter placeras pengarna i en säkrare blandfond för att slutligen överföras till en traditionell försäkring med garanterat pensionsbelopp.

Du kan också välja fonder själv

Om du inte vill ha de automatiska överföringarna enligt KPA SmartPension, kan du göra ett eget fondval bland KPA Pensions fonder.

Mer pension med låga avgifter

På KPA Pension håller vi hårt i kostnaderna och all vinst går i slutändan tillbaka till dig som sparar hos oss. Vi har inga onödiga kostnader som naggar din pension i kanten. Det gör att vi kan hålla våra avgifter låga, bland de allra lägsta på marknaden. Jämför gärna oss med andra bolag.

Vi har tagit ställning

Hos KPA Pension placeras dina pengar etiskt enligt tydliga placeringsregler. På så sätt verkar pensionspengarna för en bättre framtid för människa och miljö. Vi använder oss av två metoder: Vi påverkar företagen att bli bättre och vi säger nej till vissa typer av verksamheter.

Påverkande regler

Inom de här områdena vill vi påverka företagen att ta ansvar för människa och miljö:

Mänskliga rättigheter

Vi placerar dina pengar i företag där mänskliga rättigheter respekteras. Genom att föra en dialog med företagen, påverkar vi dem att ta ett större ansvar för frågor som rör mänskliga rättigheter.

Miljö

Vi placerar dina pensionspengar i företag som aktivt arbetar med att minska sin negativa påverkan på miljön. Vi tar en aktiv roll i utvecklingen av grönare energi genom att endast investera i ett fåtal noggrant utvalda energibolag som arbetar för att utveckla hållbar energi. Vi var dessutom det första finansiella företaget i Europa som blev miljöcertifierat enligt ISO 14001.

Korruption

Vi vill påverka företagen vi investerar i att förhindra korruption i sina affärsrelationer. Korruption är ett stort problem i många länder då konkurrensen sätts ur spel, tillväxten hämmas och den sociala utvecklingen bromsas.

Uteslutande regler

Inom de här områdena investerar vi inte alls:

Vapen

Vi investerar inte i verksamhet som skadar människa och miljö. Ett sådant område är vapen. Vapen har vi definierat som produkter med ändamålet att döda, stympta eller ödelägga och som säljs till militära användare.

Tobak

Vi investerar inte i företag som producerar tobaksprodukter. Med produktion av tobak avser vi ägande av tobaksplantager samt produktion av cigaretter, cigarrer, piptobak, snus, tuggtobak och andra tobaksprodukter.

Alkohol

Vi investerar inte i företag som producerar alkohol. Med alkoholhaltiga drycker menas drycker som har en högre alkoholhalt än 2,25 volymprocent.

Spel

Vi investerar inte i företag som sysslar med kommersiell spelverksamhet. Med kommersiell spelverksamhet avser vi kasinon och spelklubbar.

På kpa.se kan du läsa mer om våra placeringsregler och vilka företag vi inte investerar i.

KPA Pension är det ledande pensionsbolaget inom kommunsektorn. Sedan starten 1922 har vi erbjudit våra kunder konkurrenskraftiga pensions- och försäkringslösningar. KPA Pension är också pensionsbolaget som tänker ett steg längre. Vi vill ge våra kunder en trygg pension i en hållbar värld och tar därför ett aktivt samhällsansvar.

KPA Pension har idag hand om pensionen åt över två miljoner anställda och tidigare anställda inom kommun, region, kommunalförbund, kommunförbund och kommunala företag.

Vi ägs till 60 procent av Folksam och till 40 procent av Sveriges Kommuner och Regioner.